

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2016, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Explicațiile noului Cod penal / coord.: George Antoniu, Tudorel Toader. -

București : Universul Juridic, 2015-2016

5 vol.

ISBN 978-606-673-337-3

Vol. 5 : Art. 367-446. / Versavia Brutaru, Mirela Gorunescu, Nicolae Grofu, ... - 2016.

- Conține bibliografie. - ISBN 978-606-673-350-2

I. Brutaru, Versavia

II. Gorunescu, Mirela

III. Grofu, Nicolae

IV. Antoniu, George (coord.)

V. Toader, Tudorel (coord.)

343.1(498)(094.4)

REDAȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat(ul)
<i>apud</i>	citat după
art.	articol(ul)
BC	Buletinul Casației
BJ	Buletinul Jurisprudenței
B. Of.	Buletinul Oficial, Partea I
c.	contra
Cass.	Curtea de Casație
C. Ap.	Curtea de Apel
C. civ.	Codul civil
CD	Culegere de decizii. Tribunalul Suprem
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CDP	Caiete de drept penal
col. pen.	colegiul penal
conf. univ.	conferențiar universitar
C. Jud.	Revista „Curierul Judiciar”
C. mun.	Codul muncii
Convenție	Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
CPJP	Culegere de practică judiciară penală
C. pen.	noul Cod penal
C. pen. anterior	Codul penal din 1969
C. pr. pen.	noul Cod de procedură penală
C. pr. pen. anterior	Codul de procedură penală din 1969
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
dec.	decizia
dec. pen.	decizia penală
Dreptul	Revista „Dreptul”
ed.	ediția
Ed.	editura
etc.	et caetera („și celelalte”)
H.G.	Hotărârea Guvernului României
<i>ibidem</i>	în același loc
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
<i>idem</i>	același autor
JN	Revista „Justiția Nouă”
Jud.	Judecătoria
LP	Revista „Legalitatea populară”
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a.	nota autorului
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată

p.	pagina
par.	paragraful
pp.	paginile
R 1	Vasile Papadopol, Mihai Popovici, <i>Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1969-1975</i> , Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977
R 2	Vasile Papadopol, Mihai Popovici, <i>Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980</i> , Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982
R 3	Vasile Papadopol, Ștefan Daneș, <i>Repertoriu de practică judiciară în materie penală pe anii 1981-1985</i> , Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989
RDP	Revista de drept penal
RRD	Revista română de drept
SCJ	Revista „Studii și Cercetări Juridice”
SDR	Revista „Studii de Drept Românesc”
Studia	Revista „Studia Universitatis Babeș-Bolyai” – Series Iurisprudentia
s.n.	sublinierea noastră
s. mil.	secția militară
s. pen.	secția penală
sent.	sentința
ș.a.	și alții (altele)
Trib.	Tribunalul
Trib. jud.	Tribunalul județean
Trib. mil.	Tribunalul militar
Trib. Mun. București	Tribunalul Municipiului București
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
UE	Uniunea Europeană
urm.	următoarele
vol.	volumul
vs.	versus

TITLUL VIII

Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

Generalități
(art. 367-384)

 COMENTARII (Prof. univ. dr. Viorel Pașca)

1. Noul Cod penal în raport cu legea penală anterioară

Vechiul Cod penal reglementa, în Titlul IX, sub aceeași denumire de „Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială”, în patru capitole, infracțiunile contra familiei (art. 303-307 C. pen.), infracțiunile contra sănătății publice (art. 308-313 C. pen.), infracțiunile privitoare la asistența celor în primejdie (art. 314-316 C. pen.) și alte infracțiuni care aduc atingere relațiilor de conviețuire socială (art. 315-330 C. pen.).

Noul Cod penal a sistematizat incriminările doar în trei capitole, privind infracțiunile contra ordinii și liniștii publice (art. 367-375 C. pen.), infracțiuni contra familiei (art. 376-380 C. pen.) și infracțiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate (art. 381-384).

Infracțiunile contra sănătății publice au fost incluse în Titlul VII, intitulat „Infracțiuni contra siguranței publice”, iar infracțiunile privind obligația de asistență a celor în primejdie au fost incluse în Titlul I, intitulat „Infracțiuni contra persoanei”.

În rândul infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială au fost incluse unele incriminări din legi speciale (de exemplu, pornografia infantilă; împiedicarea desfășurării unei adunări publice, portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase) sau au fost introduse incriminări noi (încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni).

În același timp, au fost dezincriminate fapte precum prostituția, cerșetoria și vagabondajul.

Noua sistematizare a infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială apare mai coerentă și mai cuprinzătoare decât cea din vechiul Cod penal.

2. Aspecte comune infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

A. Obiectul juridic

Obiectul juridic al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale privind conviețuirea socială, înțelegând prin aceasta acele relații interumane care asigură climatul de ordine și liniște publică necesar desfășurării normale a activității economice și social-culturale și promovarea unor relații civilizate în viața cotidiană.

Ansamblul relațiilor privind conviețuirea socială este foarte diversificat, motiv pentru care putem desluși un sens mai larg al acestei noțiuni, cuprinzând ansamblul de relații interumane care fac posibilă conviețuirea socială în comunitatea umană, și un sens mai restrâns al unor relații de conviețuire socială mai apropiate, cu implicații directe asupra ordinii și liniștii publice, relațiilor de familie sau respectului datorat libertății vieții religioase, cărora legiuitorul a înțeles să le acorde o protecție specială prin incriminarea unor infracțiuni specifice.

B. Obiectul material

În general infracțiunile cuprinse în acest titlu sunt infracțiuni de pericol și nu au obiect material. În cazul unor infracțiuni pentru care săvârșirea lor implică acțiuni exercitate asupra corpului unor persoane sau bunuri (tulburarea liniștii publice prin acte de violență asupra persoanelor sau bunurilor), există și un obiect material.

C. Subiecții infracțiunilor

Subiectul activ al infracțiunilor, cu excepția infracțiunilor împotriva familiei, nu este calificat. În cazul infracțiunilor contra familiei, subiectul activ este calificat, nepunând fi decât un părinte sau un ascendent căruia i-a fost încredințat copilul, sau în cazul bigamiei, o persoană căsătorită. Participația penală este posibilă în toate formele.

Unele dintre infracțiunile contra ordinii și liniștii publice și infracțiunile contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate pot fi comise și de persoana juridică.

Subiecți pasivi pot fi orice persoane, cu excepția infracțiunilor împotriva familiei, în cazul cărora subiectul pasiv are calitatea de membru de familie.

D. Locul și timpul săvârșirii infracțiunilor

Locul săvârșirii infracțiunilor este, în cazul unor infracțiuni, o cerință esențială de existență careia depinde tipicitatea infracțiunii. Pentru a constitui infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice sau de ultraj, faptele trebuie comise în public; portul ilegal de arme albe trebuie să se săvârșească la adunările publice, manifestările culturale sau sportive etc.

Timpul nu are în general vreo influență asupra conținutului infracțiunii, cu excepția abandonului de familie comis prin neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

3. Structura și conținutul juridic al infracțiunilor coincide, în majoritatea cazurilor, cu conținutul constitutiv al infracțiunii, cu excepția infracțiunilor împotriva familiei, care presupun și existența unei situații premisă.

A. Situația premisă

Situația premisă este o cerință specială în cazul infracțiunilor împotriva familiei (de exemplu, preexistența unei căsătorii, stabilirea unei obligații de întreținere pe cale judecătorească, încredințarea minorului potrivit legii unui părinte sau altei persoane).

B. Latura obiectivă

Infrațiunile care aduc atingere unor relații de conviețuire socială sunt în majoritatea lor infrațiuni comise pure, putând fi comise doar prin acțiune, cu excepția infrațiunii de abandon de familie, care se poate comite prin omisiune, în variantele normative constând în neîndeplinirea, cu rea-credință, a obligației de întreținere prevăzute de lege sau în neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

Majoritatea infrațiunilor sunt infrațiuni de pericol, dar unele infrațiuni se consumă numai dacă urmarea directă este un rezultat (de exemplu, profanarea unui lăcaș sau a unui obiect de cult, sustragerea, distrugerea sau profanarea unui cadavru; prelevarea de țesuturi sau organe de la un cadavru).

C. Latura subiectivă

Toate infrațiunile cuprinse în acest titlu nu pot fi comise decât cu intenție directă sau indirectă. Faptele comise din culpă nu sunt incriminate.

Mobilul și scopul săvârșirii acțiunilor nu constituie cerințe pentru tipicitatea infrațiunii, cu excepția infrațiunii de grup infracțional organizat, în cazul căreia asocierea are ca scop comiterea uneia sau mai multor infrațiuni.

D. Formele infracțiunilor

Actele preparatorii, deși posibile, nu sunt incriminate.

Tentativa este incriminată doar în cazul infrațiunii de pornografie infantilă [art. 374 alin. (5) C. pen.].

Infrațiunile sunt în majoritatea lor infrațiuni de consumare instantanee. Unele dintre ele pot îmbrăca forma infrațiunii continue (de exemplu, portul fără drept de obiecte periculoase – art. 372 C. pen.; constituirea unui grup infracțional organizat – art. 367 C. pen.; abandonul de familie – art. 378 C. pen.).

Infrațiunile pot îmbrăca și forma infrațiunii continuate, dacă acțiunile se comit la intervale diferite de timp, în baza aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv.

E. Sancțiuni

Infrațiunile care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială sunt în general infrațiuni de gravitate medie, pedepsite cu închisoare până la 5 ani sau amendă, și care în general nu exclud individualizarea executării pedepsei în regim privativ de libertate.

4. Elemente de drept comparat

A. Codul penal portughez incriminează, în Capitolul V, intitulat „Despre infracțiunile împotriva ordinii și liniștii publice”, în Secțiunea I – *Infrațiunile anti-sociale periculoase* (art. 295ș – „Ebrietatea și intoxicarea” – și în art. 296ș – „Exploatarea minorului la cerșit”), iar în Secțiunea a II-a – *Infrațiunile împotriva păcii publice* (art. 297ș – „Instigarea publică la infracțiuni”; art. 298ș – „Apologia publică a unei infracțiuni”; art. 299ș – „Asocierea infracțională”; art. 300ș – „Organizații teroriste”; art. 301ș – „Terorismul”; art. 302ș – „Participarea la răzmeriță”; art. 303ș – „Participarea la răzmeriță în armată”; art. 304ș – „Nerespectarea ordinului de încetare a reuniunii publice”; art. 305ș – „Amenințarea cu comiterea de infracțiuni; art. 306ș – „Abuzul și simularea semnalelor de pericol”).

B. Codul penal spaniol incriminează, în Titlul XXII, delictele împotriva ordinii publice, în cinci capitole: Capitolul I – „Răzvrătirea”; Capitolul II – „Atentatele împotriva autorității, a agenților săi și a funcționarilor publici și opunerea de rezistență și nesupunerea”; Capitolul III – „Dezordinea publică”; Capitolul IV – „Dispoziții comune capitolelor anterioare”; Capitolul V – „Deținerea, traficul și depozitarea de arme, muniții sau explozibili și delict de terorism”.

C. Codul penal francez incriminează infracțiunile împotriva ordinii publice în Titlul III al Părții speciale, sub denumirea de „Atingeri aduse autorității Statului”, care, în primul capitol, intitulat „Atingeri aduse ordinii publice”, reglementează, în Secțiunea 1 – „Piedici pentru exercitarea libertăților de exprimare, muncii, asocierii, reuniunii sau manifestării”; în Secțiunea 2 – „Despre participarea delicventă la o îmbulzeală de oameni”; în Secțiunea 3 – „Manifestări ilicite și participarea delicventă la o manifestație sau la o reuniune publică”; în Secțiunea 4 – „Grupuri de luptă și mișcări desființate”.

D. Codul penal german incriminează, în Capitolul 11 al Părții speciale, intitulat „Infracțiuni care aduc atingere religiei sau ideologiilor despre lume”: „Insulta adusă crezurilor, cultelor religioase și organizațiilor cu o anumită ideologie despre lume”; „Tulburarea serviciului religios”; „Tulburarea ceremoniei de înmormântare” și „Profanarea de morminte”, iar în Capitolul 12, intitulat „Falsificarea stării civile”: „Încălcarea obligațiilor de întreținere”; „Încălcarea obligației de creștere sau educare”; „Bigamia” și „Incestul”.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ LA TITLUL VIII

 Autori români

Matei Basarab, Viorel Pașca, Radu Bodea, Constantin Butiuc, Cristian Miheș, Tiberiu Medeanu, Mircea Bădila, Petre Dungan, Valentin Mirișan, Ramiro Mancaș, *Codul penal comentat. Partea specială*, Ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 966-1040; Georgina Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, pp. 789-807; Vasile Dobrinou și colab., *Noul Cod penal comentat*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 920-994; Vintilă Dongoroz și colab., *Explicații teoretice ale Codului penal*, vol. III, Ed. Academiei, București, 1971, pp. 639-755; Petre Dungan, Tiberiu Medeanu, Viorel Pașca, *Manual de drept penal. Partea specială*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 293-370; Tudorel Toader și colab., *Noul Cod penal. Comentarii pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2014, pp. 561-590; Teodor Vasiliu și colab., *Codul penal al R.S.R. Comentat și adnotat. Partea specială*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, pp. 535-584.

Capitolul I

Infrațiuni contra ordinii și liniștii publice

Generalități (art. 367-375)

 COMENTARII (Prof. univ. dr. Viorel Pașca)

1. Noul Cod penal în raport cu legea penală anterioară

Infrațiunile grupate în acest capitol, care are aceeași denumire ca și în vechiul Cod penal, sunt doar în parte preluate din acesta. Alte infrațiuni au fost preluate din Legea nr. 61/1991 și, respectiv, Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, iar infracțiunea de pornografie infantilă a fost preluată din Legile nr. 678/2001, nr. 161/2003 și nr. 196/2003, eliminându-se suprapunerile în reglementare determinate de existența a trei acte cu incriminări similare.

Infrațiunea de ultraj contra bunelor moravuri a fost reformulată prin separarea infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice, inclusă într-un text distinct al acestui capitol, de infracțiunea de ultraj contra bunelor moravuri, inclusă într-un alt text. Alte infracțiuni au fost dezincriminate (cerșetoria, vagabondajul, prostituția, jocurile de noroc) sau au fost sistematizate în alte capitole ale noului Cod penal (încăierarea, proxenetismul – incriminate printre infracțiunile împotriva persoanei).

Regimul sancționator prevăzut de noul Cod penal este în general mai favorabil decât cel prevăzut de Codul penal anterior.

2. Aspecte comune infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

A. Obiectul juridic

Deși relațiile sociale privind ordinea și liniștea publică fac parte generic din grupul relațiilor sociale privind conviețuirea socială, ele reprezintă acel fascicol de relații sociale privind situația rezultată în urma respectării normelor juridice imperative, situație în care relațiile sociale se stabilesc în strictă conformitate cu normele de drept.

Ordinea publică este ordinea de drept care asigură tuturor cetățenilor simțământul siguranței și al liniștii, asigură existența pașnică a indivizilor și a bunurilor acestora. Ordinea și liniștea publică sunt cerințe fundamentale ale statului de drept, asigurând exercițiul în societate al drepturilor și libertăților cetățenești.

B. Obiectul material

Infrațiunile contra ordinii și liniștii publice sunt infracțiuni de pericol și, de regulă, nu au obiect material.

În cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice săvârșite prin violențe, obiectul material îl constituie corpul sau bunurile victimei, subiect pasiv adiacent (secundar) al infracțiunii, dar, în acest caz, dacă violențele exercitate asupra acestora au ca rezultat vătămări corporale sau distrugerii de bunuri, va exista un concurs de infracțiuni.

În cazul infracțiunii de port sau folosire fără drept de obiecte periculoase, obiectul material al infracțiunii îl constituie obiectele periculoase enumerate în cuprinsul normei de incriminare.

În cazul infracțiunii de pornografie infantilă, obiectul material îl constituie suportul pe care sunt fixate imaginile pornografice cu minori sau sistemele informatice, în cazul pornografiei infantile prin mijloace informatice.

C. Locul și timpul săvârșirii infracțiunilor constituie o cerință esențială a unor infracțiuni.

Astfel, infracțiunile de tulburare a ordinii și liniștii publice sau de ultraj pot fi săvârșite numai în public; portul ilegal de arme albe trebuie să se săvârșească la adunările publice, manifestările culturale sau sportive, în locuri special amenajate și autorizate pentru distracție ori agrement sau în mijloace de transport în comun etc.

D. Structura și conținutul juridic al infracțiunilor coincide în general cu conținutul constitutiv al infracțiunii, cu excepția infracțiunilor de port sau folosire fără drept de obiecte periculoase (art. 372 C. pen.), care are ca situație premisă preexistența unor adunări publice, manifestări cultural-sportive, în locuri special amenajate și autorizate pentru distracție ori agrement.

E. Conținutul constitutiv al infracțiunilor cuprinde latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii.

a) Latura obiectivă cuprinde elementul material, cerințe esențiale, urmarea imediată și legătura de cauzalitate.

Elementul material al infracțiunilor contra ordinii și liniștii publice constă, în toate cazurile, în acțiuni, niciuna dintre infracțiuni neputând fi comisă prin omisiune. În cazul infracțiunii de grup infracțional organizat, elementul material este constituit din acte de pregătire sau de participație asimilate actelor de autorat și incriminate ca infracțiuni de sine stătătoare.

Cerințele esențiale sunt diverse, raportate la modul de săvârșire a acțiunilor care constituie elementul material al infracțiunilor.

Urmarea imediată constă, în toate cazurile, în crearea unei stări de pericol pentru ordinea și liniștea publică.

Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptelor.

b) Latura subiectivă. Toate infracțiunile contra ordinii și liniștii publice nu pot fi comise decât cu intenție directă sau indirectă. Săvârșirea faptelor din culpă nu constituie infracțiune.

3. Forme. Modalități. Sancțiuni

A. Forme

a) Actele preparatorii nu sunt posibile, infracțiunile fiind, în majoritatea cazurilor, de consumare instantanee, sau, deși sunt posibile, nu sunt incriminate.

b) Tentativa, deși este posibilă în cazul unor infracțiuni, nu este incriminată.

c) Consumarea infracțiunilor. Infracțiunile sunt, în majoritatea lor, infracțiuni de consumare instantanee. Unele dintre ele pot îmbrăca forma infracțiunii continue (de exemplu, portul fără drept de obiecte periculoase – art. 372 C. pen.; constituirea unui grup infracțional organizat – art. 367 C. pen.).

Infracțiunile pot îmbrăca și forma infracțiunii continuate, dacă acțiunile se comit la intervale diferite de timp, în baza aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv.